

Има и една по-малка разнородна група роми от 5%, които заявяват, че никога не са имали личен лекар. Интервюта с лекари и социални работници разкриват, че голяма част от тези хора са изключително бедни и много болни, по правило неграмотни. Въпреки острата потребност от медицински и социални грижи те са отпаднали и от двете системи. Друга част от тези 5% са млади и относително здрави хора, често – твърде мобилни. В повечето случаи, ако им се наложи, те са в състояние да ползват платени медицински услуги при лекар специалист (Томова, Хинков, Йорданов, 2008).

По принцип всички български граждани би трябвало да бъдат здравно осигурени. Заетите трябва да бъдат осигурявани от работодателите. Лицата на свободна практика или със собствен бизнес трябва да се самоосигуряват. Децата и пенсионерите са осигурявани от държавния бюджет; дълготрайно безработните, които получават месечни социални помощи – също. На практика обаче нещата изглеждат доста по-различно. Много работодатели не сключват трудови договори със служителите си и не им изплащат здравни и социални осигуровки. Това е практика в сивия и черния сектор, в които са заети над една четвърт от българските граждани, но често се наблюдава и в легалния сектор – особено при сезонните и временните работници. Не всички лица, които трябва да се самоосигуряват го правят. Огромна част от безработните по различни причини не са здравноосигурени. Най-често това се отнася за обезкуражените безработни, които не са регистрирани в бюрата по заетостта и не получават социални и здравни помощи. От социално подпомагани и здравна осигуровка като социално слаби са лишени всички, които са напусkali страната дори за един ден. Но тук са и тези, които са пропуснали да се запишат в Бюрото по заетостта и са загубили право на социално подпомагане или пък са били забелязани, че извършват някаква временна трудова дейност и са наказани с лишаване от социално подпомагане. Отпаднали са от системата за социално подпомагане (а съответно и от здравно осигуряване) и дългосрочните безработните, които са били подпомагани година и половина (след 2008 г. – съответно 12 и 6 месеца). Проблемът е, че отказът или отпа-